

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Ewa Tomczyk

Protokolant sekr. sąd. Dorota Piątek

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2021 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa małoletniego G. C. reprezentowanego przez przedstawicieli ustawowych J. C. i K. C.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę i ustalenie

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda G. C.:

1. kwotę 250.000,00 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) złotych tytułem **zadośćuczynienia** wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty,

2. kwotę 12.563,11 (dwanaście tysięcy pięćset sześćdziesiąt trzy 11/100) złotych tytułem **odszkodowania** wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot:

- 3.283,11 (trzy tysiące dwieście osiemdziesiąt trzy 11/100) złotych od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty,

- 9.280,00 (dziewięć tysięcy dwieście osiemdziesiąt) złotych od dnia 18 marca 2021 r. do dnia zapłaty;

3. **rentę za zwiększone potrzeby** w kwotach:

- po 1.800,00 (jeden tysiąc osiemset) złotych miesięcznie za okres od dnia 13 stycznia 2018 r. do dnia 31 maja 2018 r.,

- po 900,00 (dziewięćset) złotych miesięcznie za okres od dnia 1 kwietnia 2021 r. i na przyszłość płatną z góry do dnia 10 – tego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat,

II. ustala, że pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. ponosi odpowiedzialność za dalsze dotychczas nieujawnione a mogące powstać w przyszłości w powoda G. C. skutki wypadku z dnia 13 stycznia 2018 r.;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. umarza postępowanie co do rat renty za okres od dnia 1 czerwca 2018 r. do końca marca 2021 r. w zakresie kwoty 3.000,00 (trzy tysiące) złotych miesięcznie;

V. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powoda G. C. kwotę 31.253,80 (trzydzieści jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt trzy 80/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 25 maja 2018 r., sprecyzowanym w zakresie odsetek w piśmie procesowym z dnia 20 lipca 2020 r. (k. 362-363) pełnomocnik małoletniego powoda G. C. reprezentowanego przez przedstawicieli ustawowych J. C. i K. C. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. kwot:

- 250.000 zł z tytułu zadośćuczynienia,

- 3.283,11 zł z tytułu odszkodowania obejmującego zwrot kosztów dojazdów do placówek medycznych,

- 625,97 zł z tytułu odszkodowania obejmującego zwrot kosztów leczenia,

wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od powyższych kwot od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty

- 4.000 zł z tytułu renty za zwiększone potrzeby obejmującego koszty opieki płatnej z góry do dnia 10 każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat począwszy od dnia 13 stycznia 2018 r. i na przyszłość

oraz o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku z dnia 13 stycznia 2018 r., jakie mogą ujawnić się u powoda w przyszłości.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż roszczenia dochodzone pozwem pozostają w związku z pogryzieniem powoda w dniu 13 stycznia 2018 r. przez psa należącego do S. J. (rolnika ubezpieczonego w zakresie odpowiedzialności cywilnej u strony pozwanej).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa, nie kwestionując swej odpowiedzialności co do zasady, podważając jedynie wysokość kwot dochodzonych pozwem (k. 156- 157).

Postanowieniem z dnia 6 lipca 2018 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. udzielił zabezpieczenia powództwa w zakresie roszczenia o zapłatę renty z tytułu zwiększonych potrzeb powoda G. C. w ten sposób, że zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda G. C. rentę w kwocie 3.000 złotych miesięcznie płatną do 10-go każdego miesiąca poczynając od dnia 1 czerwca 2018 r. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania i oddalił wniosek w pozostałej części.

(k.153).

Pismem procesowym z dnia 23 lutego 2021 roku pełnomocnik powoda zmodyfikował powództwo w ten sposób, że dochodzone odszkodowanie z tytułu kosztów dojazdu do placówek medycznych rozszerzył o kwotę 8.150 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zakresie tej kwoty od dnia doręczenia pozwanemu pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty oraz w zakresie odszkodowania (kosztów leczenia) o kwotę 1.130 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu pisma rozszerzającego powództwo (k. 480—481).

Na rozprawie w dniu 24 marca 2021 r. pełnomocnik powoda wskazał, że na dochodzoną pozwem rentę za zwiększone potrzeby składają się koszty opieki oraz koszty dojazdów do placówek medycznych w kwocie 400 zł miesięcznie (k. 507).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 13 stycznia 2018 r. małoletni powód G. C. podczas zabawy na posesji rodziców położonej w miejscowości P., został zaatakowany i dotkliwie pogryziony przez psa, którego posiadaczem jest rolnik S. J. ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej rolników w pozwanym (...) Spółce Akcyjnej w W.. W pisemnym oświadczeniu z dnia 3

kwietnia 2018 r. S. J. wskazał, że pies służył do pilnowania gospodarstwa rolnego, że w dniu 11 stycznia 2018 r. pies zginął z jego podwórka, a w dniu 13 stycznia 2018 r. dowiedział się, że pies pogryzł dziecko.

(okoliczność bezsporna – oświadczenie posiadacza psa – w aktach szkody – płyta –koperta k.160)

W wyniku ataku przez psa powód doznał poważnych obrażeń ciała w postaci rozległych ubytków skóry, ścięgien, mięśni i nerwów powierzchni grzbietowej przedramienia lewego, ran kąsanych dłoniowej strony przedramienia lewego, licznych ran powierzchniowych kąsanych przedramienia prawego, licznych otarć naskórka obu ud, kolan i dłoni.

(dowód: zdjęcia –k. 15, dokumentacja dot. przebiegu leczenia –k. 18-99 , –k. 229-237)

Wezwane na miejsca zdarzenia pogotowie zabrało powoda do Instytutu Centrum (...) w Ł., skąd jeszcze w tym samym dniu został przetransportowany do Szpitala w T.. Po przewiezieniu do Szpitala w T., powód w tym samym dniu 13 stycznia 2018 roku został poddany zabiegowi operacyjnemu rekonstrukcji w zakresie przedramienia lewego. Kolejne dwie takie operacje przeprowadzono u powoda 18 stycznia 2018 roku oraz 22 stycznia 2018 roku. W okresie od dnia 14.01.2018 r. do 24.01.2018 r. powód został poddany 10 zabiegom tlenoterapii hiperbarycznej w Ośrodku (...) we W..

W okresie 13 lutego – 3 marca 2018 r. powód był ponownie hospitalizowany w Oddziale (...) Urazowo - Ortopedycznej w T., gdzie był leczony operacyjnie 15 lutego 2018r. (hartowanie płąta) oraz 21 lutego 2018r. (przeniesienie płąta uszypułowanego po jego oczyszczeniu na przedramię lewe oraz autologiczny przeszczep pośredniej grubości skóry z uda lewego na powłoki jamy brzusznej oraz przedramię lewe.)

W kwietniu 2018 r. wykonano u powoda badanie przewodnictwa nerwowego, które wykazało częściowe uszkodzenie włókien czuciowych i ruchowych nerwu promieniowego lewego, jednak z zachowaną odpowiedzią ruchową i czuciową.

W maju 2018 r. powód był hospitalizowany w Klinice (...) w Ł. z powodu zapalenia tkanek miękkich w obrębie blizny na przedramieniu. W trakcie pobytu usunięto wolne ciała z blizny po stronie grzbietowej przedramienia i zastosowano antybiotykoterapię - rana zagoiła się prawidłowo. Wykonane kontrolne badanie RM lewego przedramienia oraz badanie USG wykazały ubytek wszystkich prostowników w obrębie przedramienia z możliwym zachowaniem zmienionego ścięgna i brzośca dla BR, masyw mięśni prostowników w obrębie bliższej części przedramienia bardzo krótki, wszystkie prostowniki w tym obszarze były w jednym konglomeracie połączonym blizną. Stwierdzono też niedrożność tętnicy promieniowej z prawidłowym przepływem przez tętnicę łokciową. Nie stwierdzono cech zapalenia kości.

Zaplanowane kolejne leczenie operacyjne prostowników zostało poprzedzone stosowaniem ortezy na przedramię oraz rehabilitacją.

W okresie od czerwiec-lipiec 2018 r. powód był rehabilitowany w ośrodku (...) w O., a w okresie sierpień - grudzień 2018 r. - w (...). SPORT” w Ł..

W dniu 18 stycznia 2019 r. powód przebył leczenie operacyjne w (...) Centrum (...) we W., gdzie wykonano przełożenie (...) na (...) i (...) na (...) oraz tenodezę stawu nadgarstkowego. Zalecono szynę gipsową na 6 tygodni, leki przeciwbólowe bólowe doraźnie, usunięcie szwów po 10 -12 dniach, kontrolę po 6 tygodniach.

W dniu 8 maja 2019 roku w (...) Centrum (...) we W. u powoda przeprowadzono zabieg ustawienia w osi kości łokciowej przy pomocy drutu K. Podczas zabiegu operacyjnego z dnia 19 sierpnia 2019 roku u powoda usunięto expandery oraz przeprowadzono plastykę brzucha.

(dowód: dokumentacja lekarska –k. 176-177, 246, 249-252, 257-258, zaświadczenia - k.247, 248 253)

Powód cały czas kontynuuje leczenie w (...) dla Dzieci (...) Publicznego Szpitala (...) w O. oraz w Poradni Neurologicznej. Dodatkowo jeździ na konsultacje do Szpitala w T..

(dowód: dokumentacja medyczna - k. 19- 26, 39, 95-97, 99, karta informacyjna Instytutu Centrum (...) w Ł.- k.234-237, karta informacyjna (...) Centrum (...) -k.229, 231 i 253, 405-408, orzeczenie o niepełnosprawności –k. 410, zaświadczenie –k. 416, przesłuchanie przedstawicieli ustawowych powoda -k. 148 odwrót - 150, 504 odwrót - 505 - 507)

Do czasu narodzin przez matkę powoda drugiego dziecka, każdorazowo powodowi w czasie pobytów w szpitalach towarzyszyła matka J. C.. Od chwili narodzin drugiego dziecka, z powodem w szpitalu przebywał jego ojciec K. C..

(dowód: przesłuchanie przedstawicieli ustawowych powoda -k. 148 odwrót - 150, 504 odwrót - 505 – 507)

Powód jest zaliczony do osób niepełnosprawnych, wymaga stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby, konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

(dowód: orzeczenia (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w O. z dnia 23.04.2018 r. - k. 134, 135, 410)

Pismem z dnia 14 marca 2018 r. pełnomocnik powoda zgłosił szkodę na osobie powoda żądając wypłaty zadośćuczynienia w kwocie 500.000 zł, renty za zwiększone potrzeby w kwocie 4.000 zł miesięcznie oraz wyłożenia z góry kwoty 100.000 zł na koszty leczenia. Do kolejnego pisma z dnia 10 kwietnia 2018 r. złożył szereg paragonów i faktur wskazując, że powód wymaga między innymi specjalistycznego odżywiania czy ponadnormatywnej odzieży

Pozwany zawiadomiony o szkodzie uznał co do zasady swą odpowiedzialność i wypłacił na rzecz powoda kwotę 42.000 zł z tytułu zadośćuczynienia oraz łączną kwotę 2.565,89 zł z tytułu odszkodowania. Od dnia 1 czerwca 2018 r. strona pozwana wypłaca nadto powodowi rentę w kwocie po 540 zł miesięcznie.

(okoliczność bezsporna – zgłoszenie szkody, pismo z dnia 10.04.2018 r., paragony i rachunki, pisma (...) - w aktach szkody – płyta – koperta k. 160, paragony i rachunki – k. 100-115)

W toku postępowania likwidacyjnego na wniosek strony pozwanej została wydana przez chirurga dziecięcego opinia dotycząca powoda, w której stwierdzono, że powód będzie wymagał dalszego leczenia - to jest diagnostyki uszkodzonych nerwów (czy unerwiają lewą dłoń, palce), wymaga wieloetapowych operacji rekonstrukcji aparatu ścięgien przedramienia lewego, a następnie rehabilitacji, rokowania dla pogryzionej kończyny są niepewne, prawdopodobna jest niepełnosprawność (...) z ograniczeniem ruchomości ręki i palców, w chwili obecnej ukrwienie kończyny jest dobre i nie ma groźby amputacji kończyny, w przyszłości mogą powstać koszty rehabilitacji protezowania z uwzględnieniem wsparcia biomechanicznego (...), którego koszt szacunkowy może wynieść 150.000 zł, chłopiec jako że jest obecnie osobą jednoręką wymaga częściowej pomocy w zakresie ubierania, mycia, sprzątania, wiązania butów - przez okres 3 lat.

(dowód: opinia kompleksowa -k. 136- 144)

W wyniku pogryzienia przez psa powód doznał obrażeń ortopedycznych w postaci poważnego urazu głównie w obrębie kończyny górnej lewej w postaci ran kłasnanych z ubytkiem tkanek miękkich przedramienia lewego głównie mięśni prostowników, uszkodzeniem tętnicy promieniowej. Przebieg leczenia był powikłany odczynem zapalnym tkanek wymagającego leczenia szpitalnego w dniu 05 czerwca 2018 r. z usunięciem ciał wolnych. Po urazie u powoda stwierdzono na kości przedramienia rozległą raną kłasnano-szarpaną strony grzbietowej obnażone z tkanek miękkich, widoczne uszkodzone ścięgna prostowników z całkowitym ubytkiem mięśni prostowników. Poza tym stwierdzono liczne otarcia naskórki kończyn dolnych przedramienia prawego z obrzękiem. Trwały uszczerbek na zdrowiu z przyczyn ortopedycznych u powoda oceniony wg pozycji 122a) powiększony o 15% wg pozycji 127 wynosi łącznie 25% uszczerbek na zdrowiu.

Rokowania co do odzyskania sprawnej ręki lewej przez powoda są niestabilne i niepewne. Powód wymaga dalszego leczenia, nawet po wdrożeniu planowanego leczenia przyszłość ręki jest niepewna z powodu znacznych nieodwracalnych ubytków tkanek.

Stopień cierpień fizycznych był duży przez okres pół roku, nadal jest umiarkowany i tak zostaje przez czas nieokreślony. Przez pół roku czas opieki był zwiększony średnio o 4 godziny, obecnie powód wymaga opieki w wymiarze 1 godziny przez czas nieokreślony. Po zabiegach operacyjnych czas opieki został zwiększony przez okres 3 miesięcy do 3 godzin.

Koszty leczenia objawowego wynosił 100 zł.

Powód nie wymaga ze wskazań ortopedycznych specjalnego zaopatrzenia ortopedycznego. Po transpozycji ścięgien u powoda zaistniała potrzeba szyny gipsowej, która została zamieniona na ortezę, która z racji wieku powoda została w 100 % sfinansowana przez NFZ.

(dowód: opinia biegłego ortopedy R. E. -k.174-175 wraz z opinią uzupełniającą –k. 397 i 421)

W wyniku pokąsania przez psa powód doznał chirurgicznych obrażeń ciała w postaci ran szarpanych z rozległymi ubytkami tkanek przedramienia lewego, ran kąsanych przedramienia prawego, stłuczenia z niedrożnością tętnicy promieniowej lewej, licznych otarć naskórka kończyn dolnych.

Zakres cierpień psychofizycznych powoda wywołanych doznanymi obrażeniami był bardzo duży. Od chwili zdarzenia powodowi towarzyszy stres – sam atak psa jak również kolejne procesy leczenia, różne szpitale, opatrunki, obcy ludzie, niepewność tego co dalej będzie. Rokowania dla lewej ręki powoda, zwłaszcza odnośnie ruchu prostowania nadgarstka są niepomyślne, a wygląd niektórych blizn powoda można jeszcze poprawić. Powód ma niesprawną lewą rękę więc obecnie wszelkie ograniczenia wynikają z braku oburęczności. W przyszłości będzie problem zabezpieczania blizn przed promieniowaniem słonecznym. Będą też znaczne ograniczenia zawodowe. Powód wymagał pomocy i opieki poszpitalnej ze strony rodziny. Od wypadku potrzeby życiowe powoda w pewnym stopniu wzrosły. Powód już zawsze wymagać będzie środków do ochrony i pielęgnacji skóry, przeszczepów i miejsc, z których je pobrano. Będzie też wymagał rehabilitacji i mimo to będzie miał ograniczenia sprawności ruchowej i w przyszłości - zawodowej.

(dowód: opinia biegłego chirurga R. K. -k.188-190)

Rozmiar cierpień powoda spowodowanych wypadkiem był znaczny i dramatyczny w czasie wypadku, potem przez kilka miesięcy uciążliwe były operacje oraz pobyt w szpitalu. Utrudnienia i ograniczenia w życiu codziennym w następstwie doznanych urazów na ponad pół roku wyłączyły powoda z nauki szkolnej oraz spowodowały deprivację naturalnych bodźców dziecięcych (zabawa, sport, rozrywka, koledzy itp.). Wypadek z dnia 13 stycznia 2018 roku spowodował również ograniczenia fizyczne wynikające z dysfunkcji ręki przy czynnościach typu ubieranie się, toaleta. Dodatkowo dziecko ma poczucie niepełnosprawności z wtórnym psychicznym poczuciem obniżonej wartości, kompetencji, psychicznej aktywności, kreatywności osiągnięcia nowych poziomów i kompetencji.

W zakresie widoków na przyszłość sytuacja powoda jest niepewna. Zdarzają się przypadki poprawnego rozwoju psychicznego i osiągnięcia pełnej wartości zdrowia psychicznego w rozmaitych wymiarach. Okaleczenie dla powoda będzie jak „kula u nogi”, która spowoduje osiągnięcie niższego poziomu kompetencji psychicznych (zmniejszona odporność na stres, obciążenia, zaburzenia lękowe emocjonalne, niestabilność uczuciowa, zaburzenia adaptacyjne).

W wyniku zaistniałego zdarzenia zwiększeniu uległy potrzeby powoda. Powód wymaga więcej opieki od rodziców, wolniej będzie przebiegał proces indywidualizacji, separacji i powód wymagać będzie psychoterapii.

Wypadek z dnia 13 stycznia 2018 roku spowodował u powoda powikłania natury psychicznej w postaci stresu pourazowego z punktu 10 tabeli uszczerbków w wysokości 10%.

Mimo, że wszystkie dzieci wymagają opieki rodziców to w przypadku powoda wymaga on znacznie więcej opieki i troski rodzicielskiej niż inne przeciętne dziecko (co najmniej dwa razy tyle).

(dowód: opinia biegłego psychiatry J. B. -k.210-212)

Cierpienia fizyczne powoda w następstwie doznanych obrażeń były znacznego stopnia. Częściowe uszkodzenie nerwu promieniowego nie spowodowało u powoda cierpień fizycznych podobnie jak prowadzone leczenie usprawniające. Obrażenia lewego przedramienia i ręki lewej, wieloetapowe leczenie ortopedyczne, unieruchomienie lewej kończyny górnej - powodowały istotne ograniczenia w życiu codziennym 10-letniego powoda. Powód wymagał pomocy przy przygotowaniu prostego posiłku, przy myciu, ubieraniu. Nie mógł uczestniczyć w typowych dla wieku zabawach, a od kwietnia 2018 r. zmuszony był do korzystania z nauczania indywidualnego. W okresie wakacyjnym tj. od czerwca 2018 r. powód był systematycznie usprawniany oraz nadrabiał zaległości szkolne. Rokowanie co do odzyskania pełnej sprawności ręki lewej jest niepewne, głównie ze względu na masywne uszkodzenie mięśni i ścięgien ręki i przedramienia lewego.

Obecnie u powoda występują kliniczne objawy uszkodzenia lewego nerwu promieniowego w obrębie przedramienia. Uszczerbek na zdrowiu z tego powodu wynosi:

- 10% z poz. 127 (uszkodzenia przedramienia powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami, obecnością ciał obcych, ubytkami tkanki kostnej i zmianami neurologicznymi ocenia się wg poz. 122-126 zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od powikłań o 5-15%),
- w analogii do poz. 181 h (N. Porażenia lub niedowładki poszczególnych nerwów obwodowych (181 Uszkodzenia częściowe lub całkowite w zależności od stopnia zaburzeń; h/ nerwu promieniowego po wyjściu z kanału mięśnia odwracacza przedramienia po stronie lewej 1-10%

Nie ma odrębnego uszczerbku na zdrowiu w zakresie rehabilitacji.

Neurologicznie powód nie był leczony. Obecnie wskazane jest stosowanie preparatów witaminowych, których koszt to 50,00 zł miesięcznie. Konieczne było również leczenie usprawniające, które wdrożono od czerwca 2018 r. Leczenie usprawniające było prowadzone bezpłatnie.

Powód nadal wymaga leczenia neurologicznego oraz systematycznej rehabilitacji.

Leczenie neurologiczne i rehabilitacja mogą być prowadzone w ramach świadczeń z NFZ.

W następstwie doznanych obrażeń powód wymagał zwiększonej pomocy i opieki niż zdrowe dziecko w jego wieku. Wymagał pomocy przy większości czynności samoobsługi i w czynnościach dnia codziennego oraz pomocy w procesie leczenia i rehabilitacji w wymiarze 3-4 godz. dziennie przez okres ok. 6 miesięcy. Należy uznać, że w tym okresie powód jako dziecko był niezdolny do samodzielnej egzystencji. W późniejszym okresie (do czasu ostatniej operacji w styczniu 2019 r.) wymagał pomocy w wymiarze 1 godz. dziennie i nie był niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Po zabiegu operacyjnym, który powód przeżył 18.01.2019 r. - wymagał ponownie zwiększonej opieki (jak w okresie po wypadku) - przez okres ok. 3 miesięcy.

Powód wymaga systematycznej rehabilitacji (zabiegi fizykoterapii i kinezyterapii), która może odbywać się w warunkach ambulatoryjnych w ramach świadczeń z NFZ. Zabiegi prowadzone ambulatoryjnie powinny być uzupełnione ćwiczeniami wykonywanymi w domu pod kontrolą rodziców (po wcześniejszym instruktażu). Na obecnym etapie leczenia usprawniającego, do ćwiczeń w domu może być przydatny (choć nie jest niezbędny) sprzęt tj. rolety treningowe (do masażu, pobudzania krążenia w tkankach miękkich oraz do hartowania okolicy blizn -ceny od 30 zł (pojedynczy mały roller) – do 200 zł (zestaw różnej wielkości kilkunastu rollerów do gabinetów fizykoterapii), gumy oporowe (do ćwiczeń siłowych, wytrzymałościowych) - w zestawie 4-5gum, ceny od 30 zł do 170 zł za zestaw (zależy od firmy, dodatkowych elementów takich jak zaczepy, pokrowiec), elektrostymulator mięśni (do zabiegów stymulacji mięśni)- ceny 75 zł (dla małych stymulatorów do użytku domowego) do 3.300 zł i więcej (wielokanałowe stymulatory dla sportowców w treningach wytrzymałościowych). Ceny zależne od producenta i dodatkowego wyposażenia.

Obecnie powód wymaga stosowania ortezy przedramienia - koszt 50,00 – 250 zł (limit cenowy NFZ 250,00, refundacja dla dzieci 100% limitu cenowego).

Ewentualne konieczne zaopatrzenie ortopedyczne w przyszłości jest uzależnione od efektów leczenia ortopedycznego.

(dowód: opinia biegłego neurologa oraz rehabilitanta medycznego B. S. -k.226-228 oraz opinie uzupełniające -k. 294-295 oraz -k.351-352, 391, 458)

Na skutek wypadku z dnia 13 stycznia 2018 r. oraz zastosowanego leczenia u powoda występują następujące blizny:

- pourazowe i pooperacyjne blizny lewego przedramienia- z czym wiąże 10% stałego uszczerbku na zdrowiu (z punktu 19A per analogiam),
- pourazowe (rany kłusane) blizny prawego przedramienia - z czym wiąże się 2% stałego uszczerbku na zdrowiu (z punktu 19A),
- pooperacyjne blizny brzucha – z czym wiąże się 8 % stałego uszczerbku na zdrowiu (z punktu 65),
- pooperacyjne blizny lewego uda (po pobraniu wps) – z czym wiąże się stały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 2% (z punktu 149), orzeczoną uszczerbek ustalono poniżej dolnej granicy dla punktu 149, ponieważ uszkodzenie tkanek miękkich uda dotyczy tylko powierzchownej warstwy skóry i nie powoduje zaburzeń czynnościowych, a jedynie niewielki defekt estetyczny, który został wzięty pod uwagę przy ocenie uszczerbku na zdrowiu.

Cierpienia fizyczne spowodowane ranami kłusnymi i koniecznością wykonania zabiegu rekonstrukcyjnego były bardzo duże przez okres 2 miesięcy. Przez kolejne 3-4 miesiące były duże ze zwiększeniem dolegliwości na 2 tygodnie wynikającym z kolejnej operacji. Kolejny zabieg ze stycznia 2019 r. również nasilił dolegliwości.

Głównym ograniczeniem u powoda jest trwale, bardzo znaczne upośledzenie funkcji lewej ręki. Z punktu widzenia chirurgii plastycznej doszło również do znacznego oszpecenia powoda bliznami pourazowymi i pooperacyjnymi.

W następstwie wypadku niewątpliwie znacznie zwiększyły się potrzeby powoda w zakresie pomocy osób trzecich, a wynikają one przede wszystkim ze znacznego upośledzenia funkcji lewej kończyny górnej.

Rozległe blizny u powoda wymagają pielęgnacji poprzez natłuszczanie. Szczególnie wymaga tego blizna na brzuchu pokryta wolnym przeszczepem skóry oraz stosowania żelu silikonowego. Szacunkowy koszt takiej pielęgnacji to około 50 zł na miesiąc. Dość systematyczne natłuszczanie konieczne będzie praktycznie przez całe życie, ponieważ blizny i przeszczepy skóry nie mają gruczołów, które natłuszczają zdrową skórę. W przeciwnym przypadku blizny będą wysychały i robiły się sztywne, łuszczące. Rokowanie co do poprawy funkcji lewej ręki jest złe.

Blizny powodują trwale i duże oszpecenie powoda. Nie jest możliwe całkowite usunięcie istniejących blizn ani w drodze operacji plastycznej ani poprzez leczenie zachowawcze. Możliwości korekty blizn są również bardzo ograniczone. Ewentualnie po zakończeniu wzrostu przez powoda będzie można trochę zmniejszyć bliznę w obrębie brzucha.

(dowód: opinia biegłego z zakresu chirurgii plastycznej T. Z. -k.262-266, -k.444, zdjęcia - koperta – k. 497)

W następstwie wypadku z dnia 13 stycznia 2018 roku powód doznał rozległych ran kłusanych lewego przedramienia. Rokowania na przyszłość są złe. Powód ma trwale uszkodzoną lewą tętnicę promieniową, a przepływ krwi do przedramienia i ręki odbywa się obecnie przez lewą tętnicę łokciową. U powoda nie występują objawy niedokrwienne lewej kończyny górnej. Uszkodzenie lewej tętnicy promieniowej spowodowało u powoda stały uszczerbek na zdrowiu na poziomie 10%. Po wypadku powód był intensywnie rehabilitowany, ma zaleconą dietę bogatobiałkową, przyjmuje odżywkę N.. Całość leczenia powoda odbyła się na koszt NFZ oraz fundacji gazety (...). Lewa kończyna górna u powoda jest niesprawna: ma trudności w utrzymywaniu higieny osobistej, ubieraniu się, nie uprawia aktywności ruchowej ani sportu z rówieśnikami.

(dowód: opinia biegłego z zakresu chirurgii ogólnej, naczyniowej i torakochirurgii M. G. –k.215-217 wraz z opinią uzupełniającą -k.284)

Z uwagi na problemu zdrowotne będącymi skutkiem pogryzienia przez psa powód od kwietnia 2018 roku nie uczęszczał do szkoły i do końca roku szkolnego 2017/2018 oraz w kolejnych dwóch okresach 2018/2019 i 2019/2020 korzystał z nauczania indywidualnego w domu. Częste hospitalizacje w oddziale chirurgii, zabiegi rehabilitacyjne, skutkowały absencją powoda w szkole oraz zwiększały jego zaległości edukacyjne. Wszystko to spowodowało, że powód napotykał szereg trudności w nauce, zwłaszcza w nauce matematyki. W związku z tym powód korzysta z dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z matematyki oraz języka polskiego. Dodatkowo powód zaległości w szkole nadrabiał w okresie wakacji. Od wypadku chłopiec cierpi na trudności emocjonalne po traumatycznych przeżyciach: lęk przed dużymi psami, płaczliwość w sytuacji porażki, nadwrażliwość na krytykę i wszelkie uwagi, spadek motywacji do nauki. Problemy zdrowotne pogłębiają problemy w nauce.

(dowód: opinia psychologiczno-pedagogiczna z dnia 20 marca 2018 roku k.254-256, opinia psychologiczno-pedagogiczna z dnia 6 grudnia 2018 roku k.250-252, orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania z dnia 20 marca 2018 roku k.254-256, opinia po badaniach z dnia 18 listopada 2019 –k. 443 oraz z dnia 27 października 2020 roku –k. 490-491)

Od 18 stycznia 2019 r. i nadal powód jest zwolniony z zajęć wychowania fizycznego z powodu ubytku prostowników lewej ręki, stanu po okaleczeniu przedramienia lewego.

(dowód: zaświadczenie - k.229, karta informacyjna z (...) Centrum (...) –k.405-408, orzeczenie o niepełnosprawności z dnia 30 lipca 2020 roku –k. 410, decyzja o zwolnieniu ucznia z zajęć wychowania fizycznego –k. 441, 442)

Lewa ręka powoda nadal nie jest sprawna, powód wymaga pomocy przy ubieraniu, kąpaniu, szykowaniu jedzenia, zawiązywaniu butów. Przed wypadkiem powód był samodzielnym, zdrowym chłopcem, nie wymagającym pomocy w tego rodzaju czynnościach

W okresie od 14 czerwca 2018 roku do 24 lipca 2018 roku powód korzystał z zabiegów rehabilitacyjnych i fizyoterapeutycznych z powodu rany szarpanej i rekonstrukcji przedramienia lewego w prywatnej placówce w O. przy ul. (...). Koszt rehabilitacji za ten okres wyniósł 780 zł. Rehabilitację kontynuował w miesiącach sierpień – grudzień 2018 r. w (...) Spółce z o.o. sp.k. w Ł. przy ul. (...).

(dowód: zaświadczenia -k.232, 233)

W zaświadczeniu z dnia 15.09.2020 r. (...) Sp. z o.o. Sp.k w Ł. Filia w O. wskazała, że powód wymaga rehabilitacji, do której niezbędne jest wykorzystanie sprzętów takich jak elektrostymulator mięśni typu C., zestawu rollerów treningowych oraz gum oporowych.

(dowód: zaświadczenie z dnia 15.09.2020 r. – k. 416)

Obecnie powód ma 13 lat, jest uczniem VI klasy szkoły podstawowej. W dalszym ciągu przeżywa ograniczenia związane z urazem ręki, nie jest w stanie sam zapinąć guzików, samodzielnie umyć głowy, zasznurować obuwia, ma ograniczenia w korzystaniu z klawiatury komputera z uwagi na przykurcz, i w obsłudze nożyczek, nie może dźwigać. Wstydzi się ran na ciele, zakrywa je długim rękawem, bardzo przeżywał reakcję rówieśników na widok stanu jego lewej ręki. Nadto powód wymaga towarzystwa rodziców w czasie pobytu przed domem i na placu zabaw, bowiem dziecko boi się być tam same z uwagi na uraz psychiczny po pogryzieniu przez psa. Powód w dalszym ciągu pozostaje pod opieką poradni chirurgicznej w (...) w Ł. oraz chirurga plastycznego we W., był konsultowany u profesora R. w Ł., K. C. zawodził syna z żoną na turnus rehabilitacyjny w J.. Na wszystkie wizyty lekarskie, do szpitali i na rehabilitację K. C. wozi syna swoim samochodem marki S. (...) o pojemności silnika 1896 cm³. Na dojazdy w związku z leczeniem i rehabilitacją powoda K. C. pokonał od dnia zdarzenia do końca grudnia 2020 r. łącznie 20.480 km. Obecnie powód korzysta z zabiegów rehabilitacyjnych w placówce OrtoMedSport Filia w O., przy czym koszt zabiegów rehabilitacyjnych, zakupu leków

i maści są refundowane z Funduszu Sprawiedliwości. Z miejsca zamieszkania powoda do miejsca rehabilitacji w O. jest odległość 20 km w jedną stronę, wydatek na paliwo na jednorazowy dojazd w obie strony wynosi około 30 zł. Rehabilitacja trwa ponad godzinę, dojazd zajmuje 2 godziny. We wrześniu 2020 r. powód był na rehabilitacji w dniach 1, 7, 10, 15, 21, 28, w październiku 2020 r. w dniach: 2, 6, 13, 16, 20, 23, 27, w listopadzie 2020 r. w dniach: 3, 6, 13, 17, 24, 27, w grudniu 2020 r. w dniach: 3, 8, 10, 18.

(dowód: zaświadczenia OrtoMedSport – k. 428, 487, zestawienia dojazdów – k. 118, 121, 257, 412, 483, kopia dowodu rejestracyjnego – k. 116, przesłuchanie przedstawicieli ustawowych powoda -k. 148 odwrót - 150, 504 odwrót - 505 -507)

W dniach: 26 sierpnia 2020 r. i 21 marca 2021 r. powód skorzystał z prywatnej wizyty u specjalisty ortopedy, za które jego rodzice zapłacili łącznie 350 zł.

(dowód: faktury –k.432- 433, przesłuchanie przedstawicieli ustawowych powoda -k. 148 odwrót - 150, 504 odwrót - 505 -507)

Odpis pisma pełnomocnika powoda z dnia 23 lutego 2021 r. rozszerzającego powództwo został doręczony pełnomocnikowi pozwanego w dniu 17 marca 2021 r.

(dowód: potwierdzenie odbioru – k. 498)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Okoliczności samego wypadku, rodzaj doznanych przez powoda obrażeń ciała i zaistnienie przesłanek odpowiedzialności deliktowej posiadacza psa (wynikające z art. 431 § 1 k.c.) za skutki tego zdarzenia nie budziły wątpliwości i nie były przedmiotem sporu między stronami. Poza sporem było także, że posiadacz psa był jako rolnik objęty ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Zakładzie (...), a co za tym idzie, że pozwany ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie doznaną przez powoda na podstawie art. 822 k.c. oraz art. 50 ust. 1, 51 i 52 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 2214). Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 20 czerwca 2017 r., III CZP 114/16 (OSNC 2017 r., nr 12, poz. 130) przepis art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych ma zastosowanie do szkód wyrządzonych przez psa wykorzystywanego przez rolnika użytkowo w gospodarstwie rolnym oraz że posiadanie i wykorzystywanie psów w gospodarstwach rolnych jest normalną i dość powszechną praktyką w warunkach wiejskich. Jeżeli zwierzęta te pełnią użytkową rolę w gospodarstwie np. pilnując inwentarza, zbiorów lub maszyn i urządzeń wykorzystywanych w tym gospodarstwie, zapewniając jego bezpieczeństwo, albo jako psy pasterskie, to stanowią element gospodarstwa niezbędny do jego funkcjonowania, a więc pozostają z nim w funkcjonalnym związku. W konsekwencji, szkody przez nie wyrządzone - w przeciwieństwie do szkód wyrządzonych przez psy chowane dla przyjemności, a więc domowe - powinny być objęte odpowiedzialnością zakładu ubezpieczeń.

Niesporne było również, że u powoda nastąpiło uszkodzenie ciała i rozstrój zdrowia, który uprawnia go do żądania **zadośćuczynienia** za doznaną krzywdę, sporna była jedynie wysokość tego świadczenia. Przyznanie pieniężnego za doznaną krzywdę – w myśl art. 445 §1 k.c. - zależy od uznania Sądu a zadośćuczynienie powinno być odpowiednie. Ma ono rekompensować krzywdę ujmowaną jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości) oraz cierpienia psychiczne (ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi i ich długotrwałość). Zadośćuczynienie pieniężne ma na celu przede wszystkim złagodzenie tych cierpień, ma charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą krzywdę doznaną przez poszkodowanego, a jednocześnie nie może być źródłem wzbogacenia.

Przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają żadnych kryteriów, jakie należy uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego. Sąd winien wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności konkretnej sprawy mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a zwłaszcza stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, prognozę na

przyszłość, wiek poszkodowanego. W konkretnych sytuacjach musi to prowadzić do uogólnień wyrażających zakres doznanego przez poszkodowanego uszczerbku niemajątkowego.

Sąd nie podzielił stanowiska pozwanego, który twierdził, iż wypłacona już na rzecz powoda kwota 42.000 zł jest adekwatna do doznanej przez powoda krzywdy, a żądanie dalszej kwoty z tego tytułu jest zbyt wygórowane. Rozmiar krzywdy i cierpień, jakich doznał powód wskutek przedmiotowego zdarzenia zasługuje na zadośćuczynienie wyższe niż wypłacone dotychczas przez pozwanego. Nie budziło wątpliwości, że zaistniałe zdarzenie było źródłem cierpień fizycznych powoda. Sąd wziął pod uwagę charakter uszkodzenia ciała oraz jego skutki. Powód doznał poważnych obrażeń ciała w postaci rozległych ubytków skóry, ścięgien, mięśni i nerwów powierzchni grzbietowej przedramienia lewego, ran kłasnanych dłoniowej strony przedramienia lewego, licznych ran powierzchownych kłasnanych przedramienia prawego, licznych otarć naskórka obu ud, kolan i dłoni. Powód był leczony operacyjnie, ambulatoryjnie oraz poddawany długotrwałej rehabilitacji. Wypadek spowodował dolegliwości bólowe, powód jest osobą niepełnosprawną, a konsekwencje pogryzienia będzie odczuwał przez całe swe życie. Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd uwzględnił, że powód doznał 75-cio procentowego uszczerbku na zdrowiu.

Skutki wypadku dla zdrowia powoda zostały ustalone na podstawie opinii biegłych: ortopedy, chirurga, chirurga naczyniowego, chirurga plastycznego, psychiatry, neurologa oraz specjalisty rehabilitacji medycznej, którzy sporządzili opinie po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną dotyczącą powoda oraz po jego osobistym badaniu. Sąd podzielił wszystkie wydane w sprawie opinie jako, że zostały sporządzone zgodnie z zasadami sztuki lekarskiej oraz przez specjalistów o niekwestionowanym poziomie wiedzy. Biegli wydawali opinie uzupełniające, w których wypowiadali się szczegółowo co do zastrzeżeń formułowych do opinii, rozwiewając wszelkie wątpliwości co do zakresu rzeczywiście poniesionej przez powoda szkody na jego osobie. Wydane opinie były rzeczowe, kategoryczne i zawierały pełną odpowiedź na postawioną tezę dowodową. Oceniane według kryteriów: poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, sposobu motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, uznane zostały za miarodajny dowód.

Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia dostrzeżono, iż powód w związku ze zdarzeniem z dnia 13 stycznia 2018 r. był wielokrotnie hospitalizowany i poddawany specjalistycznym zabiegom oraz że w dacie zdarzenia miał zaledwie 10 lat. Ten młody wiek sprawił, że wyłączenie z normalnej aktywności życiowej związanej z pogryzieniem i jego skutkami było bardziej dotkliwe niż u osoby starszej. Nastąpiła deprivacja naturalnych bodźców dziecięcych takich jak zabawa, rozrywka, kontakt z rówieśnikami. Powód musiał przerwać naukę w szkole, co wiązało się z zerwaniem kontaktów rówieśniczych tak istotnych w wieku powoda, poddać się leczeniu i rehabilitacji, nie mógł uczestniczyć w pełni w życiu rodzinnym, w którym wiele się wydarzyło, w szczególności urodziło się jego rodzeństwo.

Sąd uwzględnił również związane z chorobą cierpienia psychiczne powoda tj. ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi oraz następstwami rozstroju zdrowia. Przedmiotowe zdarzenie było nagłe i drastyczne, powód doznał ogromnego stresu będąc zaatakowanym przez groźnego psa, tym bardziej, że na podwórku był wówczas sam i nie mógł liczyć na szybką pomoc. Stres towarzyszył od tego momentu nieustannie powodowi – kolejne pobyty w różnych szpitalach, rozłąka z domem rodzinnym i drugim rodzicem oraz rodzeństwem, niepewność co do skutków leczenia, ograniczenia w aktywności ruchowej. W diametralny sposób zmienił sposób funkcjonowania powoda, powód z osoby sprawnej fizycznie i aktywnej stał się osobą niepełnosprawną. Powód ma poczucie niepełnosprawności z wtórnym psychicznym poczuciem obniżonej wartości, kompetencji, psychicznej aktywności, kreatywności osiągania nowych poziomów i kompetencji. Nadto został uwzględniony dyskomfort spowodowany koniecznością korzystania z pomocy rodziny w codziennych czynnościach związanych z utrzymaniem higieny, ubraniem się.

Biorąc pod uwagę opisane wyżej okoliczności stosowną dla powoda kwotą tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, przy uwzględnieniu wypłaconej już powodowi kwoty 42.000 zł, jest dochodzona pozwem kwota 250.000 zł. Kwota ta z jednej strony będzie odczuwalna dla pokrzywdzonego i będzie stanowić rekompensatę za doznane cierpienia psychiczne, a zatem uwzględnia kompensacyjny charakter zadośćuczynienia, z drugiej strony jest

umiarkowana i nie będzie prowadziła do nieuzasadnionego wzbogacenia powoda mając na uwadze aktualny poziom życia społeczeństwa.

Pozwany powinien zapłacić powodowi stosowne **odszkodowanie** (art. 444§ 1 k.c.), w ramach którego powód domagał się zwrotu kosztów dojazdów do placówek medycznych oraz kosztów leczenia.

Jeśli chodzi o wysokość odszkodowania, to w świetle art. 444 § 1 k.c. obejmuje ono wszystkie wydatki pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeśli są konieczne i celowe.

Naprawienie szkody obejmuje w szczególności zwrot wszelkich wydatków poniesionych przez poszkodowanego zarówno w związku z samym leczeniem i rehabilitacją (lekarstwa, konsultacje medyczne, itp.), jak i koszty opieki niezbędnej w czasie procesu leczenia oraz inne dodatkowe koszty związane z doznanym uszczerbkiem (np. przejazdów, wyżywienia). Zwiększenie się potrzeb poszkodowanego stanowi szkodę przyszłą, wyrażając się w stale powtarzających się wydatkach na ich zaspokojenie np. konieczność stałych zabiegów, rehabilitacji, specjalnego odżywiania.

Żądanie odszkodowawcze obejmujące zwrot kosztów dojazdów powoda do szpitali i placówek medycznych oraz na rehabilitację Sąd uwzględnił do żądanej z tego tytułu kwoty 11.433,11 zł. Z zestawienia dojazdów znajdujących się na k. 118, 121- 121, 257, 412 i 483 wynika, że w związku z powyższymi dojazdami zostało przejechanych łącznie 20.480 km. Sąd uznał, przy zastosowaniu art. 322 k.p.c., że żądana za taki dystans kwota 11.433,11 zł nie może być uznana za wygórowana, i jest niższa od stosowanego często dla wyliczenia kosztów dojazdów w oparciu o stawkę obowiązującą przy zwrocie pracownikowi kosztów podróży służbowej wykonywanej własnym środkiem lokomocji.

Na kwotę dochodzoną z tytułu odszkodowania składała się także kwota 1.755,97 zł, w tym kwota 1.130 zł z tytułu wydatków na rehabilitację oraz dwie wizyty prywatne u ortopedy które zostały udowodnione w całości załączonymi do akt sprawy: zaświadczeniem - k. 232 i fakturami – k. 411, 433, i roszczenie w ich zakresie zostało uznane za zasadne. Mówiąc bowiem o kosztach leczenia należy uwzględnić fakt, że obecnie uzasadnione jest żądanie zwrotu kosztów poniesionych na niezbędne zabiegi medyczne przeprowadzone w ramach prywatnych zakładów opieki zdrowotnej z tego względu, iż przeprowadzenie ich w ramach sektora publicznego byłoby niemożliwe lub znacznie utrudnione ze względu na długi termin oczekiwania na wizytę u specjalisty lub przyjęcie do szpitala, a co za tym idzie pogorszenie się stanu zdrowia. Z uwagi na długi czas oczekiwania na wizyty u specjalistów, co jest faktem powszechnie znanym, nie może dziwić, że rodzice powoda w celu podjęcia szybkiego leczenia, które zapewnia jedynie prywatna praktyka lekarska, zdecydowali się na prywatne leczenie.

Pamiętać przy tym należy, iż poszkodowany ma obowiązek w świetle art. 362 k.c. przeciwdziałania zwiększeniu się szkody, a zatem w niektórych przypadkach, zwlekanie z przeprowadzeniem określonego badania i brak w porę właściwej terapii może nie tylko pogorszyć stan zdrowia poszkodowanego, ale narazić go na zarzut, że nie przeciwdziałał on zwiększeniu się szkody podejmując w porę właściwe leczenie, choćby płatne i poza systemem publicznego ubezpieczenia zdrowotnego.

Kwestia ta była przedmiotem uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2016 r. (III CZP 63/15), w której Sąd Najwyższy wskazał, że świadczenie ubezpieczyciela w ramach umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje także uzasadnione i celowe koszty leczenia oraz rehabilitacji poszkodowanego niefinansowane ze środków publicznych. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy podkreślił m.in., że zasada pełnej rekompensaty szkody uwzględnia pojęcie „wszelkie wydatki” (art. 444 par. 1 k.c.), kodeks cywilny nie określa jednoznacznie w jakich placówkach (prywatnych czy publicznych) poszkodowany w wypadku może poddać się leczeniu i rehabilitacji, z wielu powodów nie można akceptować rygorystycznego poparcia systemu ubezpieczeń społecznych, oferującego bezpłatne usługi, poszkodowany powinien mieć możliwość prowadzenia skutecznej terapii nawet wtedy, gdy wiąże się to z wyższymi kosztami. Najważniejsze okolicznościami, w których poszkodowany może wybrać prywatne leczenie są: - ograniczenie (szczególnie czasowe) dostępu do usług medycznych finansowanych przez NFZ i łatwiejszy dostęp do usług prywatnych, możliwość skorzystania z wyższego poziomu usług w sektorze prywatnym, skuteczniejsze leczenie i rehabilitacja w prywatnych placówkach, ograniczenie dostępu do wybranych usług w Polsce – wtedy celowe będzie skorzystanie z placówek poza granicami kraju. W

świetle powyższej uchwały to poszkodowany ma możliwość wyboru w jakim systemie organizacyjno-prawnym podda się odpowiednim czynnościom leczniczym i rehabilitacyjnym i spoczywa na nim jedynie obowiązek udowodnienia poniesienia kosztów celowego leczenia lub rehabilitacji, pozostających w związku przyczynowym z doznaną krzywdą, przy czym „celowość kosztów” oznacza także potrzebę poddania się odpłatnemu leczeniu w placówkach prywatnych. Jeżeli ubezpieczyciel kwestionuje celowy charakter takich kosztów, to na nim spoczywa ciężar wykazania niecelowego charakteru takich kosztów (art. 6 k.c.).

Sąd natomiast nie uwzględnił żądania w zakresie kwoty 625,97 zł, której dotyczył szereg paragonów na zakup artykułów spożywczych, kosmetycznych, odzieży, obuwia, faktur (na zakup podkładów ochronnych i środka dezynfekcyjnego –k. 103, za kserokopię dokumentacji medycznej- k. 104), paragonów na zakup temblaka (k. 100), maści oraz lekarstw na łączną kwotę 210,62 zł (k. 102, 107,113), paragonu za poradę lekarską na kwotę 120 zł (k. 114) i za badanie (...) na kwotę 200 zł (k. 115). Żądanie to zostało zgłoszone przez powoda w postępowaniu likwidacyjnym, ubezpieczyciel zwrócił wydatek na zakup podkładów ochronnych i środka dezynfekcyjnego, za kopię dokumentacji medycznej, za leki i środki opatrunkowe, odmawiając wypłaty świadczenia za pozostałe paragony jako niepozostające w związku z leczeniem powoda. Sąd podziela to stanowisko, zwykle wydatki na zakup żywności, obuwia czy odzieży nie mogą być traktowane jako pozostające w związku z uszkodzeniem ciała czy rozstrojem zdrowia, nie zostało wykazane w szczególności, że powód wymagał specjalistycznego odżywiania czy ponadnormatywnej odzieży. Stąd do zasądzenia na rzecz powoda pozostawała kwota 12.563,11 zł (11.433,11 zł +1.130 zł), a dalej idące żądanie jako niezasadne - oddalone.

Kolejne żądanie pozwu –o zasądzenie **renty**– znajduje uzasadnienie w art. 444 § 2 k.c. W świetle tego przepisu roszczenie o rentę przysługuje, jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby.

Zwiększenie się potrzeb poszkodowanego stanowi szkodę przyszlą, wyrażającą się w stale powtarzających się wydatkach na ich zaspokojenie np. konieczność stałych zabiegów, rehabilitacji, specjalnego odżywiania. Przyznanie renty z tytułu zwiększonych potrzeb na podstawie art. 444 § 2 k.c. nie jest uzależnione od wykazania, że poszkodowany te potrzeby faktycznie zaspokaja i ponosi związane z tym wydatki. Do przyznania renty z tego tytułu wystarcza samo istnienie zwiększonych potrzeb jako następstwa czynu niedozwolonego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 1976 r., IV CR 50/76, OSNCP 1977, nr 1, poz. 11).

W rozpoznawanej sprawie roszczenie o rentę pełnomocnik powoda uzasadniał zwiększonymi wydatkami w związku z koniecznością opieki oraz dojazdami do placówek medycznych wobec kontynuowania przez powoda leczenia (systematyczna rehabilitacja oraz okresowe wizyty lekarskie). Wskazać należy, że prawo poszkodowanego do ekwiwalentu z tytułu zwiększonych potrzeb, polegających na korzystaniu z opieki osoby trzeciej, nie jest uzależnione od wykazania, że poszkodowany efektywnie wydał odpowiednie kwoty na koszty opieki. Okoliczność zaś, że opiekę nad poszkodowanym sprawowali jego domownicy, nie pozbawia go prawa żądania zwiększonej z tego tytułu renty uzupełniającej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 marca 1969 r. I PR 28/69, OSNCP 1969, nr 12, poz. 229).

Jeśli chodzi o rentę za okres od dnia 13.01.2018 r. do dnia 31 maja 2018 r., jak wynika z opinii biegłych ortopedy i neurologa powód w tym okresie wymagał opieki w wymiarze 4 godzin na dobę.

Sąd uznał przy zastosowaniu art. 322 k.p.c. z uwagi na rodzaj czynności, przy których powód wymagał pomocy oraz to, że pomoc była świadczona przez członków rodziny, że koszt jeden godziny opieki winien wynosić 15 zł. Jest to przy tym stawka stosowana przez Sąd w innych sprawach w sytuacji sprawowania opieki nad osobą poszkodowaną przez członków jej rodziny. Przy uwzględnieniu stawki 15 zł za 1 godzinę opieki powodowi należy się z tego tytułu kwota 1.800 zł (4 h x 15 zł x 30 dni). Płatność tej renty ograniczono do dnia 31 maja 2018 r. Ma to związek z faktem, że strona pozwana stosując się do postanowienia z dnia 6 lipca 2018 r. o udzieleniu zabezpieczenia wypłaciła powodowi raty renty należne za okres od 1 czerwca 2018 r., od której udzielono zabezpieczenia. Dlatego też wydanie wyroku w tym zakresie stało się zbędne, co skutkowało umorzeniem postępowania w tym zakresie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. (rozstrzygnięcie zawarte w punkcie IV sentencji wyroku).

Natomiast renta od dnia 1 kwietnia 2021 r. i na przyszłość została ustalona na kwotę łączną kwotę 900 zł miesięcznie. Jak wynika z opinii biegłych ortopedy i neurologa powód wymaga opieki w wymiarze 1 godziny na dobę, do tego dochodzi jeszcze konieczność dowożenia powoda na rehabilitację – wymiar opieki z tego powodu został ustalony na 4 godziny tygodniowo (dojazd oraz pobyt rodzica z powodem na zabiegach). Zatem miesięczny wymiar tej opieki wynosi łącznie 46 godzin (30 h + 4 x 4 h), co przy stawce 15 zł za jedną godzinę opieki daje kwotę 690 zł zaokrągloną w górę do 700 zł. Natomiast wydatek na dojazdy został ustalony na kwotę 200 zł – przedstawiciel ustawowy powoda szacował koszt jednorazowego dojazdu na rehabilitację na kwotę 30 zł (dystans w dwie strony – to 40 km), co daje kwotę 120 zł miesięcznie, do tego dochodzą jeszcze wyjazdy na okresowe wizyty lekarskie, stąd łączny miesięczny wydatek na ten cel został ustalony na kwotę 200 zł – łącznie renta wynosi 900 zł miesięcznie. Kwota ta nie może być uznana za wygórowaną. Wskazać należy, że ściśle udowodnienie wysokości szkody obejmującej poszczególne pozycje składające się na zwiększone wydatki mogło być przewyżnione w drodze przepisu art. 322 k.p.c., który daje pewną swobodę decyzyjną sądowi w tym zakresie.

W rozpoznawanej sprawie, zważywszy na zakres doznanego uszczerbku na zdrowiu wobec niepewnych rokowań na przyszłość istnieje uzasadniona obawa, że w przyszłości mogą wystąpić u powoda dalsze negatywne skutki w jego zdrowiu w związku ze stanem pogryzionej ręki. Rokowania co do odzyskania zdrowia są niestabilne i niepewne z powodu znacznych nieodwracalnych ubytków tkanek. W tych okolicznościach należy uznać, że powód ma interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądania **ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość**. Kwestia ustalenia tej odpowiedzialności jest co do zasady również aktualna w obecnym stanie prawnym, mimo zmiany przepisów kodeksu cywilnego dotyczących przedawnienia. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 24.02.2009 r. pod rządem art. 442¹ § 3 k.c. powód dochodzący naprawienia szkody na osobie może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości (III CZP 2/09, OSNC 2009, nr 12, poz. 168). Złagodzenie skutków upływu terminu przedawnienia nie wyeliminowało jednak ryzyka późniejszych trudności dowodowych. Wprowadzenie nowej regulacji w art. 442¹ § 3 k.c. oznacza, że nie został w żaden sposób ograniczony czas, w jakim może ujawnić się szkoda na osobie. W tym stanie rzeczy kolejny proces odszkodowawczy może toczyć się nawet po dziesiątkach lat od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę, kiedy zazwyczaj pojawiają się poważne trudności dowodowe. Przesądzenie w sentencji wyroku o odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości zwalnia natomiast poszkodowanego z obowiązku udowodnienia istnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności podmiotu, na którym odpowiedzialność taka już ciąży.

O **odsetkach** za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c.

Odsetki od zadośćuczynienia oraz odszkodowania w kwocie 3.283,11 zł zostały zasądzone zgodnie z żądaniem pozwu od dnia wytoczenia powództwa – zważywszy że roszczenia te zostały zgłoszone w postępowaniu likwidacyjnym ich wymagalność dacie wytoczenia powództwa nie budzi wątpliwości, natomiast od kwoty 9.280 zł z tytułu odszkodowania odsetki zostały zasądzone od następnego dnia po doręczeniu pełnomocnikowi pozwanego pisma rozszerzającego powództwo – to jest od dnia 18 marca 2021 r. (również zgodnie z żądaniem pozwu).

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił art. 100 zd. 2 k.p.c. Ponieważ powód uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania, na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. został nałożony na stronę pozwaną obowiązek zwrotu wszystkich poniesionych przez powoda kosztów procesu. Na zasądzoną z tego tytułu łączną kwotę 31.253,80 zł składają się: opłata sądowa od pozwu - 15.096 zł, odpłata od rozszerzonego powództwa - 464 zł, wydatek na wynagrodzenie biegłych w łącznej kwocie 4.859,80 zł (łącznie wpłacone zaliczki wynoszą 5.085,77 zł, która pomniejszono o podlegającą zwrotowi niewykorzystaną zaliczkę w kwocie 225,97 – zarządzenie - k. 500), koszty zastępstwa procesowego - 10.800 zł, wydatek na opłatę skarbową od pełnomocnictwa - 34 zł.

Sędzia Ewa Tomczyk